

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Rutin

Gäller för: Barn- och ungdomspsykiatri

Innehållsansvar: Vilmar Sovio Cederblad, (vilce1), Psykolog, leg.

Granskad av: Flera granskare finns - se eftersättsblad

Godkänd av: Emma Utter Eckerdal, (emmut1), Verksamhetschef

Giltig från: 2025-05-22

Giltig till: 2027-05-22

Hot och våld BUP 0–5 år

Innehåll

Syfte.....	4
Bakgrund.....	4
Ansvarsfördelning för arbetet kring hot och våld	4
Enhetschefens ansvar.....	4
Medarbetarens ansvar.....	4
Teamledares roll.....	4
Före – förebyggande åtgärder	5
Plan för riskinventering	5
Förebyggande åtgärder	5
Utbildning	7
Under – om det oönskade skulle inträffa.....	8
Larma	9
Viktiga telefonnummer	9
Exempel på åtgärder som chefen ansvarar för i det akuta läget:.....	9
Efter – hjälp/stöd efter inträffad händelse	10
Omhändertagande av den eller de som drabbats.....	10
Avlastningssamtal.....	10
Om den hotfulla situationen kvarstår	10
Anmälan till polis med mera	11
Följ upp händelseförloppet när arbetsplatsen fått distans till en inträffad hot- och våldshändelse	11
Kortversion- vid pågående hot – och/eller våldssituation	13
Viktiga telefonnummer	13

Relaterade dokument 14

Syfte

Att öka tryggheten och förebygga ohälsa hos medarbetare som riskerar att utsättas för hot och våld, genom förebyggande åtgärder, tydliga säkerhetsrutiner och ett gott omhändertagande om hot och våld har inträffat.

Bakgrund

Hot och våld mot medarbetare kan förekomma både vid ett fysiskt möte, och genom telefonsamtal och e-post. Medarbetare reagerar olika i en hot- och våldssituation, vissa reagerar direkt med stressreaktioner eller chocktillstånd, andra efter flera timmar eller dagar. Vissa förblir relativt oberörda. Enbart vetskapen om att man kan riskera att utsättas för hot eller våld innebär för många medarbetare en stark psykisk press i arbetet.

Ansvarsfördelning för arbetet kring hot och våld

Enhetschefens ansvar

- Ansvarar för säkerheten på BUP 0–5 NU i form av riskinventering och upprättandet av rutiner för hot, våld och otillåten påverkan.
- Att stödja utsatt medarbetare efter en allvarlig händelse samt genomföra händelseanalys och vidta nödvändiga åtgärder i verksamheten.

Medarbetarens ansvar

- Följa instruktioner, skyddsföreskrifter och rutiner.
- Kontrollera att personlig larmdosa är laddad och fungerar.
- Inte utsätta sig själv eller andra för onödiga risker.
- Rapportera risker, tillbud och arbetsskador som rör hot och våld till närmaste chef.
- Fylla i avvikelserapport i MedControl PRO.

Teamledares roll

Att samverka med chefen när det gäller att:

- Undersöka och bedöma om det finns risker för hot och våld på arbetsplatsen.
- Genomföra förebyggande åtgärder i syfte att minska risker för hot och våld.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

- Vid behov ta fram rutiner för säkerhet och beredskap.
- Informera nya medarbetare om risker i samband med hot och våld, förebyggande åtgärder samt rutiner för säkerhet och beredskap.
- Utbilda medarbetare i hur man agerar vid en hot- och våldshändelse.
- Ge stöd och handledning för medarbetare i arbeten där det finns risk för hot och våld.
- Ha en beredskap för att ta hand om medarbetare som drabbats av hot och våld.
- Dokumentera och utreda alla händelser med hot och våld via MedControl PRO, i syfte att genomföra ytterligare förebyggande åtgärder samt utveckla rutiner för säkerhet och beredskap.
- Hålla rutiner för säkerhet och beredskap aktuella via regelbunden dialog på arbetsplatsträffar.

Före – förebyggande åtgärder

Plan för riskinventering

Det är viktigt att arbeta för en hög säkerhetsmedvetenhet och att våga prata med sina arbetskamrater om dessa frågor. Även om ett framfört hot inte följs av handling, ska det fungera som en varning för framtida händelser.

Här följer några exempel på riskfaktorer:

- Personer påverkade av alkohol/droger.
- Missnöjda eller agiterade patienter eller närstående.
- Patienter, närstående eller besökare med misstänkta vapen och tillhyggen.
- Ensamarbete.
- Hembesök.
- Svåröverskådlig planlösning/rum och välisolerade rum som ökar svårigheter att hitta personal som är utsatt för hot/våld.

Förebyggande åtgärder

- Utforma lokaler så att de underlättar för medarbetare vid hot och våld.

- Möblera lokalerna så att man lätt kan fly från lokalerna vid hot och våld.
- Ta fram skriftliga rutiner för säkerhet och beredskap.
- Introducera nya medarbetare om rutiner för säkerhet och beredskap.
- Utbilda medarbetarna i hur man agerar vid hot och våld.
- Ge stöd och handledning för medarbetare i arbeten där det finns risk för hot och våld.
- Ha beredskap för att ta hand om medarbetare som drabbas av hot och våld.
- Repetera rutiner vid larm minst en gång om året.
- Rutinerna för säkerhet och beredskap ska hållas aktuella via regelbunden dialog på arbetsplatsträffar.
- Arbeta med lågaffektivt bemötande.

Lågaffektivt bemötande. När en patient eller anhörig visar ett agiterat, upptrappat beteende. Undvik att gå i polemik. Arbeta med validering och avledning tills patienten lugnat sig tillräckligt för att kunna hantera ämnet utan risk för våldsamt upptrappning.

Placering i rummet. När du bedömer att det är förhöjd risk för upptrappning hos en patient eller anhöriga, välj ett större rum. Se till att rummet är möblerat så att utgången ej blockeras, utrymning av rummet underlättas.

Saxar, knivar och andra vassa instrument förvaras på ett säkert sätt, inte tillgängliga för patienten.

Var flera personal i rummet. När du bedömer att det är förhöjd risk för upptrappning, hot eller våld. Ta med dig en kollega i samtalet så att du inte sitter ensam med patienten eller den anhöriga.

Förvarna kollegor. Prata med dina kollegor inför ett besök där du misstänker att upptrappning kan ske. Be att kollegorna finns i närheten, har öppen dörr och vara redo att rycka in och hjälpa dig om det behövs.

Larm Ta med personlarmet till besöksrummet. På 0–5 finns två möjligheter till larmsignal:

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

- **Bråklarm:** Aktiveras med ett tryck, minst 0,5 sekunder. Signal ljuder. På tavlor i korridor och minidisplay i personalrum och vid mittingång till patientytor visas vilket rum larmet har utlösts i. Ingen signal går till Securitas.
- **Överfallslarm:** Aktiveras med två tryck inom 1,5 sekunder. Signal ljuder och information om rum visas. Kopplat till Securitas som kontaktar polisen samt skickar väktare.

Undvik att namnge och ange plats. Om det dyker upp en agiterad, hotfull person på mottagningen som söker en specifik person, undvik att visa var personen finns. Be personen slå sig ner och ge denna tid att lugna sig. Ta hjälp av kollegor och eventuellt väktare vid behov. Om det ringer en person som uttrycker sig hotfullt och ber om namn och kontaktuppgifter på specifika personer, lämna inte ut sådana uppgifter utan be om att få reda på ärendet så att vi kan låta en mellanhand bemöta patientens klagomål tills känsloläget lugnats.

Låsta dörrar. Ytterdörrarna låses av sekreterare eller behandlare efter att sista besöket för dagen har tagits emot för att inte obehöriga ska komma in i lokalerna när det är få medarbetare kvar på plats.

Ensamarbete. Om du ska träffa en patient utanför mottagningen, meddela alltid kollegor om vart du ska och när du beräknas vara tillbaka.

Hembesök. Vid hembesök följs rutinen för hembesök. [Säkra hembesök Barn- och ungdomspsykiatri NU-sjukvården.pdf \(vgregion.se\)](#)

Vid besök dag före helgdag, säkerställ att det finns en kollega på plats tills besöket har lämnat.

Utbildning

Om en hot- och våldshändelse inträffar är det viktigt att vara väl förberedd. Att arbeta förebyggande för att minska risken för att hot och våld uppkommer är en stor del i arbetet med personsäkerhet. Utbildning är en del i detta arbete.

Obligatoriska utbildningar för alla medarbetare inom NU- sjukvården ska genomföras snarast efter anställningens början och även som repetition vart femte år.

[Utbildning: Personsäkerhet bemötande \(vgregion.se\)](#)

Under – om det oönskade skulle inträffa

Tänk på att inte utsätta dig själv för onödiga risker vid en uppkommen situation. Om möjligt sätt dig själv, andra patienter/närstående samt kollegor i säkerhet och lämna därefter.

Vid en uppkommen våldssituation agera efter det du lärt dig på utbildningen. Backa om möjligt ur situationen.

Larma

Vilka larmvägar du väljer och i vilken ordning styrs av situationen

- Använd personlarmet
- Påkalla dina kollegors uppmärksamhet.
- Om polis, räddningstjänst eller ambulans behöver tillkallas omgående ring 112.
- Vid telefonhot ta fram [Checklista vid telefonhot och bombhot](#) och följ instruktionerna.
- Kontakta ansvarig enhetschef.

Viktiga telefonnummer

SOS Alarm (räddningstjänst, polis, ambulans)		112
Securitas larmcentral (larmkod och personlig kod behövs)		0771-506013
Polis (Ej brådskande)		114 14
Växeln NU		010-435 00 00
Enhetschef		070-248 28 82
NU Tjänsteman i Beredskap (NU-TiB)	Telefonväxel	010-435 00 00

Exempel på åtgärder som chefen ansvarar för i det akuta läget:

- Larma internt enligt rutiner för säkerhet och beredskap.
- Larma vid behov 112.
- Ta hand om drabbade medarbetare och se till att eventuella skador får en snabb bedömning och behandling av medicinsk personal.
- Kontakta vid behov anhöriga enligt anhöriglista.
- Ta hand om arbetsgruppen- tillse att stödsamtal erbjuds

Efter – hjälp/stöd efter inträffad händelse

- Ta hand om de som drabbats och ge stöd samt samtal.
- Samla arbetsgruppen innan arbetspasset är avslutat för genomgång av händelsen.
- Utse kontaktansvariga för de drabbade.
- Upprätta vid behov en polisanmälan.
- Kontakta Arbetsmiljöverket vid allvarliga tillbud och skador.
- Om det är aktuellt, utse ny vårdkontakt än den som blivit utsatt för hot.
- Skriv ett tillbud eller arbetsskada i MedControl PRO.
- Kontakta vid behov Hälsan och Arbetslivet för genomgång av händelsen samt för eventuella stödåtgärder på individ- och gruppnivå.
- Informera även de drabbade medarbetarna om att anmäla händelsen till AFA.

Omhändertagande av den eller de som drabbats

Arbetstagare ska genast få hjälp med såväl medicinsk som psykologisk omhändertagande [Organisation för första hjälpen och krisstöd SU](#). Lämna om möjligt aldrig den som utsatts för våld eller hot om våld ensam de första timmarna efter händelsen.

Arbetsledare och läkare vid behov ska i samråd bedöma om den/de som utsatts för hot/våld kan fortsätta sin tjänstgöring.

Avlastningssamtal

Medarbetare som varit inblandade i händelsen bör samlas innan arbetspassets slut för att prata igenom det inträffade. Om ytterligare behov av stöd finns så erbjuder [Hälsan och Arbetslivet](#) professionella avlastningssamtal. Denna kontakt tas tillsammans med chef.

Om den hotfulla situationen kvarstår

Finns behov av extrabevakning så går det att beställa [Beställning av väktare och Ordningsvakt](#). Detta görs i samråd med Verksamhetschef samt Områdesövergripande säkerhetssamordnare/Säkerhetsavdelningen.

Anmälan till polis med mera

Hot, hot om våld samt våldshändelser skall alltid polisanmälas.

Polisanmälan

Polisanmälan på plats i polishuset alt. via telefon tillsammans med chef på telefonnummer 114 14. Inför polisanmälan kan man förbereda sig genom att läsa "[Handledning inför polisanmälan](#)" Områdesövergripande säkerhetssamordnare och Säkerhetsavdelningen vill även ha en kopia på polisanmälan.

Arbetskadeanmälan

Rapportera omgående till din chef. Anmälan görs via en blankett i [MedControl PRO](#). Blanketten ska skrivas ut, skrivas på och därefter skickas till HR avdelningen som vidarebefordrar till Försäkringskassan.

Anmälan till Arbetsmiljöverket

Vid allvarliga tillbud eller skador som inneburit fara för liv och hälsa ska anmälan till arbetsmiljöverket, en så kallad "paragraf 2 anmälan", göras inom 24 timmar. Anmälan görs utav chef. Det görs via arbetsmiljöverkets hemsida [Paragraf 2 anmälan](#)

Avvikelse rapport

Gör en avvikelse rapport i [MedControl PRO](#). Anmälan görs av utsatt medarbetare eller chef.

Följ upp händelseförloppet när arbetsplatsen fått distans till en inträffad hot- och våldshändelse

Exempel på frågeställningar:

- Vad fungerade bra?
- Vad fungerade mindre bra?
- Finns det några nyidentifierade risker? Dokumentera förbättringspunkter i handlingsplanen.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Syftet med uppföljningen är att vid behov genomföra förbättrande åtgärder i arbetsplatsens beredskap och rutiner vid hot och våld. Detta innebär att det fungerar ännu bättre vid en kommande hot- och våldshändelse.

Kortversion- vid pågående hot – och/eller våldssituation

Tänk på att inte utsätta dig själv för onödiga risker vid en uppkommen situation. Om möjligt sätt dig själv och kollegor i säkerhet och larma därefter.

Vid en uppkommen våldssituation agera efter det du lärt dig på utbildningen. Backa om möjligt ur situationen.

Larma (Vilka larmvägar du väljer och i vilken ordning styrs av situationen)

- Påkalla dina kollegors uppmärksamhet.
- Använd överfallslarm om det finns.
- Ring 112.
- Om polis, räddningstjänst eller ambulans behöver tillkallas omgående ring 112.
- Vid telefonhot ta fram [Checklista vid telefonhot och bombhot](#) och följ instruktionerna.
- Kontakta ansvarig enhetschef.

Viktiga telefonnummer

SOS Alarm (räddningstjänst, polis, ambulans)		112
Securitas larmcentral (larmkod och personlig kod behövs)		0771-506013
Polis (Ej brådskande)		114 14
Växeln NU		010-435 00 00
Enhetschef		070-248 28 82
NU Tjänsteman i Beredskap (NU-TiB)	Telefonväxel	010-435 00 00

Relaterade dokument

[Hot och våld mot medarbetare](#)

[Checklista hot och våld mot medarbetare](#)

[Checklista vid telefonhot och bombhot](#)

[Arbetet mot hot och våld för Barn- och ungdomspsykiatri NU-sjukvården](#)

[Säkerhetshandbok NU-sjukvården](#)

[Spårning av hotsamtal via tjänstetelefon](#)

[Checklista hot och våld \(Arbetsmiljöverket\)](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Barn- och ungdomspsykiatri

Innehållsansvar: Vilmar Sovio Cederblad, (vilce1), Psykolog, leg.

Granskad av: Barbro Bäckström, (barba), Vårdenhetschef, Frida Ljunge Höckerfors, (frilj), Specialsjuksköterska

Godkänd av: Emma Utter Eckerdal, (emmut1), Verksamhetschef

Dokument-ID: NU10094-2020762173-99

Version: 2.0

Giltig från: 2025-05-22

Giltig till: 2027-05-22